

Ruttkay, Matej

Za akademikom Bohuslavom Chropovským (1926-2009)

Archaeologia historica. 2009, vol. 34, iss. [1], pp. 867-

ISBN 978-80-7275-079-5

ISSN 0231-5823

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/140851>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Za akademikom Bohuslavom Chropovským (1926–2009)

Dňa 5. mája 2009 vo veku nedožitých 83 rokov zomrel prof. PhDr. Bohuslav Chropovský, DrSc. – významný archeológ, dlhoročný riaditeľ Archeologického ústavu SAV v Nitre, akademik SAV a bývalej ČSAV.

Prof. PhDr. Bohuslav Chropovský, DrSc. sa narodil dňa 9. augusta 1926 v Čataji v mnohohodnej rodine chudobného dedinského kováča. Vďaka pevnej vôli a najmä morálnej podpore rodičov sa mu podarilo pretaviť záujem o dávnu minulosť do úspešného štúdia na Filozofickej fakulte UK. Po krátkom pedagogickom pôsobení svoju činnosť od r. 1957 pevne zviazal s Archeologickým ústavom Slovenskej akadémie vied. V r. 1970–1990 bol riaditeľom ústavu. Bol vrcholným predstaviteľom slovenskej archeológie a pomerne rýchlo si získal aj významné medzinárodné postavenie a upevnil tiež medzinárodnú prestíž slovenskej archeológie (Medzinárodný kongres slovenskej archeológie 1975, Svetový kongres UISPP 1991 a celý rad ďalších vedeckých podujatí).

Od počiatku jeho vedeckovýskumných aktivít hral v jeho činnosti významnú úlohu terénny i teoretický výskum. Výsledky jeho vedeckej činnosti sú zverejnené vo vyše dvoch stovkách odborných štúdií a v dvoch desiatkach monografií – napr. Pohrebiská zo staršej doby bronzovej na Slovensku. I (spoluautori: M. Dušek, B. Polla). Bratislava 1960, Slovensko na úsvite dejín. Bratislava 1970, Krása slovenskeho šperku. Bratislava 1978. Významné slovanské náleziská na Slovensku. Bratislava 1978. Slované. Historický, politický a kultúrny vývoj a význam. Praha 1989 (viaceré cudzojazyčné mutácie).

Jeho výskumný zámer zastrešoval temer všetky obdobia praveku, súčasnej doby dejinnej a stredoveku. Jeho srdcovou záležitosťou bola Nitra a jej zázemie vočasnom stredoveku. Tu je potrebné zmieniť sa o významných stredovekých objavoch v Nitre – Lupke, Nitre – Martinskom vrchu či Nitre – Šindolke.

Nezastupiteľná bola jeho organizačná činnosť. Tu sa významne zaslúžil o rozvoj odboru a okrem iného zabezpečil dostatok finančných zdrojov na realizáciu archeologických výskumov (nielen pre AÚ SAV, ale i pre mnohé múzeá a univerzity). Vďaka nemu sa na ústave udomácnili viaceré, najmä prírodovedné disciplíny (geofyzika, geológia, archeobotanika, archeozoológia, antropológia a pod.). Osobitne treba vyzdvihnúť jeho postoje po r. 1970, kedy vďaka jeho pričineniu nemusel AÚ SAV, na rozdiel od mnohých iných spoločenskovedných pracovísk na Slovensku, opustiť ani jeden pracovník spomedzi vedcov vyrátnutých či vylúčených z komunistickej strany. Naopak, v nasledujúcich rokoch sa stal ústav aj útočiskom pre niektorých vtedajšiemu režimu nepohodlných – J. Melicher, F. Javorský, M. Slivka a pod.

Popri svojej funkcii riaditeľa ústavu v rokoch 1970–1990 koncepčne a metodicky usmerňoval archeologické bádanie v celom bývalom Československu: pôsobil ako prezident UISPP pri UNESCO a rokoch 1988–1991 ako generálny sekretár UIAS. Významná je aj jeho dlhoročná pedagogická činnosť. Spomedzi množstva ocenení, ktorých sa mu za jeho plodný život dostalo, k najvýznamnejším patri „Pribinov kríž I. stupňa“, ktorý mu v roku 2004 udelil prezident Slovenskej republiky za celoživotný vedeckovýskumný prínos v oblasti archeológie.

Po odchode do dôchodku na začiatku 90. rokov sa vracia do svojej rodnej dediny – Čataje. Tu sa naďalej venuje vedeckému výskumu a postupne publikuje viaceré štúdie doma i v zahraničí. Podporuje aj viaceré terénne výskumné projekty (obnovené výskumy hradiska Majcichov a v Nitre na Martinskom vrchu). V Čataji si po dlhoročnom odriekaní môže konečne dožiť dostatok radosti z prítomnosti najbližšej rodiny. 5. mája žiaľ osud jeho pozemskú púť náhle ukončil. Pohreb bol na cintoríne v Čataji v úzkom rodinnom kruhu 8. mája 2009.

V našich spomienkach zostane prof. PhDr. Bohuslav Chropovský, DrSc. kolegom, ktorý sa významne zapísal do dejín slovenskej a európskej archeológie. Česť jeho pamiatke!

Matej Ruttkay

